

Kryoglobuliny v souboru 3 392 monoklonálních imunoglobulinů

Tichý M.^{1,3}, Maisnar V.^{2,3}, Hrnčíř Z.², Vávrová J.¹, Palička V.¹

¹Ústav klinické biochemie a diagnostiky LF UK a FN Hradec Králové

²II. interní klinika LF UK a FN Hradec Králové

³Česká myelomová skupina

SOUHRN

V práci jsou stručně uvedeny základní informace o kryoglobulinech a vlastní zkušenosti s průkazem kryoglobulinů v souboru 3392 monoklonálních imunoglobulinů. V tomto souboru bylo prokázáno 37 monoklonálních kryoglobulinů, tj. 1,07 %. Kryoprecipitace je tedy prokazována v klinické biochemii vzácně, ale ne raritně. V práci se diskutuje také o metodických postupech používaných při průkazu kryoglobulinů a autoři poukazují na potřebu jejich standardizace.

Klíčová slova: monoklonální imunoglobuliny, kryoglobuliny, kryoprecipitace.

SUMMARY

Tichý M., Maisnar V., Hrnčíř Z., Vávrová J., Palička V.: The cryoglobulins in the group of 3392 monoclonal immunoglobulins

The publication contains basic information about cryoglobulins. The results of determination of the cryoglobulins in the group of 3392 monoclonal immunoglobulins are present. Authors proved 37 monoclonal cryoglobulins (1.07%). The publication also discusses the methods for detection and analysis of cryoglobulins.

Key words: monoclonal immunoglobulin, cryoglobulin, cryoprecipitation.

Úvod

Wintrobe a Buell si v r. 1933 jako první všimli reverzibilní kryoprecipitace séra nemocného mnohočetným myelomem. Termín kryoglobulin pak poprvé použili Lerner a Watson v r. 1947. Kryoproteiny jsou sérové proteiny, které precipitují při teplotách nižších než 37 °C a při zahřátí se opět rozpouštějí. Rozeznáváme dva typy kryoproteinů, a to kryoglobuliny a kryofibrinogeny. Kryoglobuliny jsou imunoglobuliny, které precipitují v séru i v plazmě. Kryofibrinogeny precipitují jenom v plazmě a jsou tvořeny komplexy fibrinogen-fibrin [1]. Podle komponent tvořících kryoprecipitát rozdělili Brouet et al. [4] před 35 lety kryoglobuliny do tří skupin. Typ I. obsahuje jen monoklonální imunoglobulin, typ II. obsahuje směs (mix) monoklonálního a polyklonálního imunoglobulinu a typ III. obsahuje směs polyklonálních imunoglobulinů.

Klinický význam kryoglobulinémie je dán intravasculární precipitací imunoglobulinů, což může způsobit mechanickou obstrukci malých cév. Výsledkem je pak Raynaudův syndrom a imunokomplexová vaskulitida s kožními projevy, s periferní polyneuropatií a s poškozením ledvin. Typ I. bývá asociován s lymfoproliferativními onemocněními, jako jsou mnohočetný myelom a velmi často Waldenströmova makroglobulinémie. Smíšené kryoglobulinémie (typ II. a III.) jsou spojovány s onemocněními stimulujícími imunitní systém (onemocnění autoimunní, infekce a chronické záněty), jako jsou chronické hepatopatie, revmatoidní artritida a systémový lupus erythematoses. Hlavními symptomy jsou u těchto pozorování purpura, artralgie a Raynaudův syndrom [5]. Smíšená kryoglobulinémie bývá také prokazována jako extrahepatální manifestace infekce virem hepatitidy C [3].

Materiál a metody

Předložená práce navazuje na naše předchozí sdělení v časopise Klinická biochemie a metabolismus o monoklonálních kryoglobulinech z r. 2004 [2]. Soubor monoklonálních imunoglobulinů byl rozšířen na 3392. Postup při úpravě a vyšetření sér na přítomnost monoklonálních imunoglobulinů a postup při průkazu a analýze kryoglobulinů byl totožný s postupem popsáním v naší publikaci z roku 2004.

Výsledky

V souboru 3392 paraproteinemických sér jsme prokázali 37 monoklonálních kryoglobulinů typu I. a II. Nejčastěji (20krát) se jednalo o monoklonální IgM (17krát typu kappa, 2krát lambda a 1krát antigenní typ lehkých řetězců nebyl určen). Paraproteinů IgG s kryoprecipitačními vlastnostmi bylo zjištěno 14 (6krát kappa a 8krát lambda). Zdvojená paraproteinémie IgG-lambda + IgA-kappa byla prokázána jednou, jednou byly také prokázány kryoprecipitující monoklonální lehké řetězce lambda a 1krát smíšená kryoglobulinémie (typ II.) paraproteinu IgM-kappa s polyklonálním IgG.

Průměrná teplota kryoprecipitace byla kolem 20 °C (rozpětí od 8 °C do 35 °C). Hodnota kryokritu měla rozpětí od 5 mm až do 66 mm, v jednom pozorování gelifikoval celý obsah zkumavky. Koncentrace paraproteinů se pohybovala od 5 g/l až do 69,5 g/l. Z klinického hlediska se jednalo 17krát o Waldenströmovu makroglobulinémii, 13krát o mnohočetný myelom a 7krát o MGUS.

Diskuse

Kryoprecipitace je jev velmi variabilní. Kryoglobuliny typu I. precipitují obvykle již do 24 hodin v ledničce. Tvoří asi jen 10 % všech kryoglobulinémií, bývají provázány hyperviskozitou a jejich koncentrace bývá vyšší než 5 g/l. Kryoglobuliny II. typu také precipitují většinou do 24 hodin, ale jejich koncentrace bývá nižší než u typu I. ($\geq 1\text{g/l}$). Kryoglobuliny III. typu bývají v nízké koncentraci ($\leq 1\text{g/l}$) a k jejich precipitaci je zapotřebí několika dní. Tyto rozdílné vlastnosti kryoglobulinů vedly k různým přístupům laboratoří k jejich průkazu. Demonstruje to práce Vermeersche et al. [1], která shrnuje průzkum detekce, analýzy a vydávání výsledků kryoglobulinů ve 140 laboratořích. Standardní postup, tj. odběr krve do předeřáté zkumavky, transport krve v kontejneru při 37 °C, srážení a centrifugaci při této teplotě, dodržuje jen 36 % laboratoří. Doba kryoprecipitace při 4 °C kolísá u různých laboratoří mezi 12 hod až 9 dny. Doporučená doba je nejméně 3 dny, ale lépe až 7 dní (u smíšené kryoglobulinémie III. typu). Při elektroforetickém dělení séra a typizaci monoklonálního imunoglobulinu imunofixací je důležité ošetření séra inkubací s dimerkaptoetanolem, jak to také prokazuje kazuistika autorek Čermákové a Gottwaldové v tomto časopise (s. 79–80).

Kvantifikaci kryoglobulinu uvádí část laboratoří jako kryokrit v milimetrech nebo jako koncentraci imunoglobulinu v promytém kryoprecipitátu. Některé laboratoře uvádějí jen pozitivitu nebo negativitu kryoglobulinu. Kryoprecipitace je jev prokazovaný v klinické biochemii ne příliš často, ale rozhodně nejde o jev raritní, jak dokazuje i náš soubor 37 monoklonálních kryoglobulinů. Musíme být proto na průkaz a analýzu kryoglobulinu v klinické laboratoři připraveni a postupovat při něm pokud možno standardním způsobem.

Závěr

Standardní procedura vyšetření kryoglobulinů (návrh): v průběhu preanalytické fáze by teplota vzorku neměla klesnout pod 37 °C. Odběr krve zajistit do

předeřáté zkumavky, transport krve, její srážení a centrifugaci provádět při teplotě 37 °C. Doba kryoprecipitace při 4 °C v lednici by měla být 3–7 dní, vzorek se doporučuje napipetovat do hematokritové rourky. Po skončení precipitace provést centrifugaci v chlazené centrifuze po dobu 10 minut při 2000 ot/min a odečíst hodnotu kryokritu v mm. Kryoprecipitát je možné po několikerém promytí chladným fyziologickým roztokem analyzovat a kvantifikovat kryoglobulin. Jinak vzorek zahřejeme na 37 °C pro rozpuštění kryoprecipitátu a analyzujeme elektroforézou a imunofixací (nejlépe po ošetření s merkaptoetanolem) pro typizaci kryoglobulinu.

Literatura

1. Vermeersch, P., Gijbels, K., Mariën, G., Lunn, R. et al. A critical appraisal of current practice in the detection, analysis and reporting of cryoglobulins. *Clin. Chem.*, 2008, 54, 1, p. 39–43.
2. Tichý, M., Hrnčíř, Z., Urban, P., Matěja, F. Monoklonální kryoglobuliny. *Klin. Biochem. Metab.*, 2004, 12 (33), 2, p. 84–87.
3. Urbánek, P. Smíšená kryoglobulinémie jako extrahepatální manifestace infekce virem hepatitidy C – editorial. *Vnitř. Lék.*, 2005, 51, 2, p. 238–243.
4. Brouet, J. C., Clauvel, J. P., Danon, F., Klein, M. et al. Biologic and clinical significance of cryoglobulins. *Amer. J. Med.*, 1974, 57, p. 775–788.
5. Shihabi, Z. K. Analysis and general classification of serum cryoglobulins by capillary zone electrophoresis. *Electrophoresis*, 1996, 17, 10, p. 1607–1612.

Práce byla podpořena výzkumným záměrem MZO 00179906.

Do redakce došlo 18. 2. 2009.

Adresa pro korespondenci
Prof. RNDr. Miloš Tichý, CSc.
ÚKBD LF UK a FN Hradec Králové
Sokolská 581
500 05 Hradec Králové
e-mail: tichy@fnhk.cz